

Harmaa ei hirveä jätä

Millainen koira toimii parhaiten hirvenpyynnissä? Onko se kiihkeä, ärhäkkä ja aggressiivinen? Tinkimätön tulisielu, jonka silmät kipinöivät, kun koira saa vainun hirvieläimestä? Ei sinne päinkään. Harmaatanorjanhirvikoiraa ei kuvauksesta voi tunnistaa. Harmaa on hirviverinen, mutta sen ystävällinen luonne tekee siitä miellyttävän seuralaisen myös metsästyskauden ulkopuolella.

Harmaanorjanhirvikoiria polveutuu vanhoista pohjoismaisista metsästyspystykorvista, joiden kuvauksia löytyy jo 1800-luvun alkupuolelta. Tuolloin hirvenmetsästyksen käytettyjä koiria kutsuttiin norlanninkoiriksi tai norlanninpystykorviksi.

Harmaanorjanhirvikoiria on norjalainen rotu ja Norjan kansalliskoira. Ensimmäisen rotumääritelmän se sai jo vuonna 1877, kun mallikoiraksi nostettiin Thorleif Hemsénin omistama Skrub av Glitrea.

– Harmaata pidetään yleisesti maailman vanhimpana yhteen käyttötarkoitukseen kehitettynä rotuna. Aluksi jalostuksessa huomioitiin sekä karhun- että hirvenhaukkutaipumus, mutta jo 1900-luvun vaihteesta lähtien keskityttiin pelkästään hirveä haukkuviin harmaisiin, kertoo hirven- ja karhuntaipumuskokeen tuomarina toimiva Jarmo Rantanen.

– Päämääränä oli jalostaa norjanharmaa, joka kykenisi pysäyttämään ja seisottamaan hirven haukkuen sitä niin intensiivisesti, ettei hirvi huomaa paikalle tulevaa metsästäjää. Kaikkialla ei ole mahdollista metsästää kytkemättömillä koirilla, siksi toisen jalostussuunnan tavoitteeksi tuli tuottaa koiria, jotka hihnaan kytkettynä kykenevät mahdollisimman varmasti johdattamaan metsästäjät suurriistan lähelle.

SUOMALAISTEN HIRVIEN PYSÄYTTÄJÄKSI

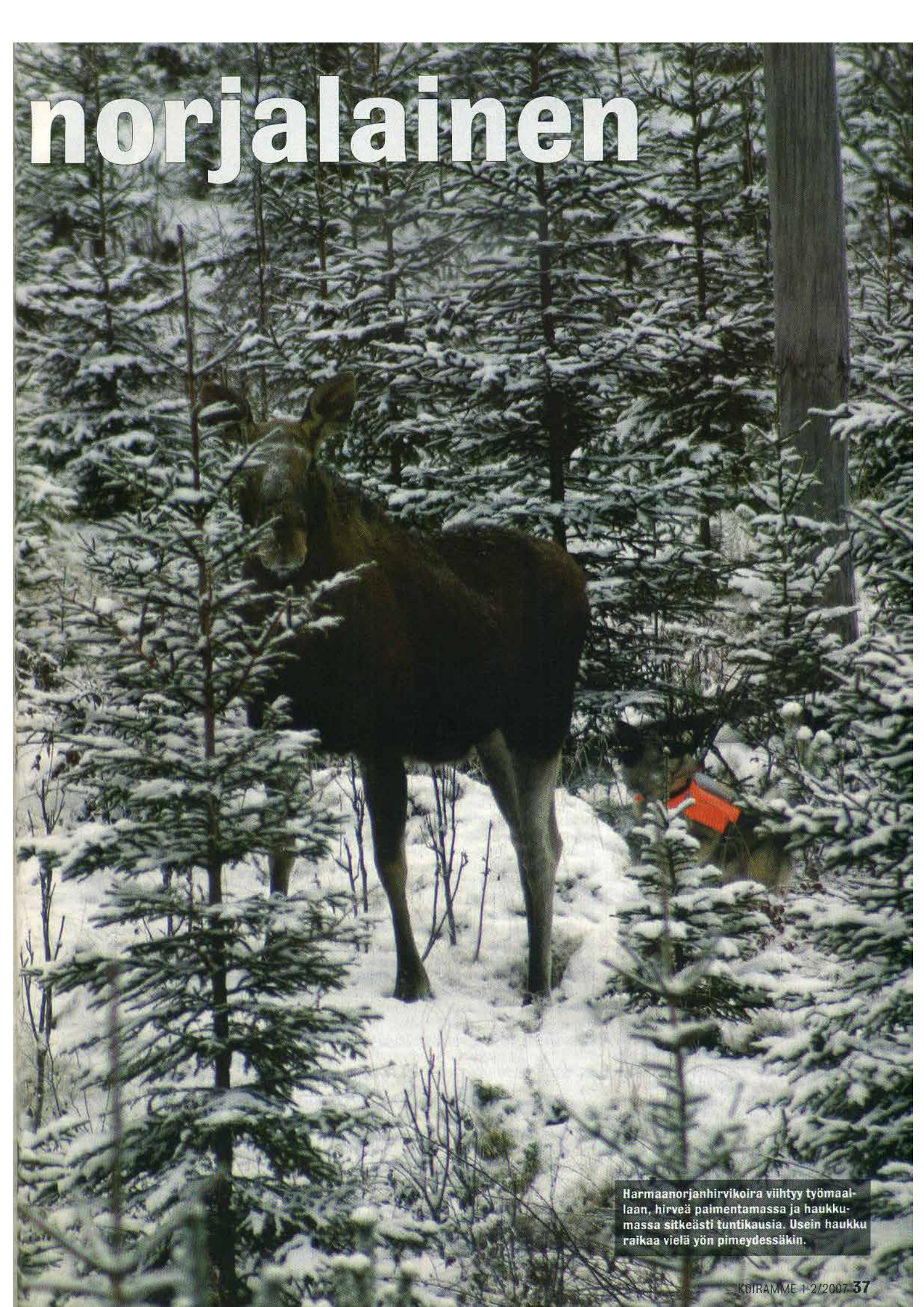
Ensimmäiset norjanharmaat saapuivat Suomeen sotien jälkeen. Kannan vahvistamiseksi ja jalostusta ohjaamaan perustettiin jo vuonna 1960 Suomen jämtlannin- ja harmaakoirajärjestö, joka myöhemmin muutettiin Suomen harmaahirvikoirajärjestöksi.

Hirveä haukkuville koirille syntyi Suomessa todellinen tarve kun hirvikanta nopeasti moninkertaistui. Kun 1960-luvulla norjanharmaita oli maassamme vain joitakin kymmeniä, 1970-luvulla määrä oli jo satoja ja 1980-luvulla tuhansia. Rotu

Harmaa on Suomen yleisimpiä rotuja, viime vuosina se on ollut Kennelliiton tilastossa useimmiten kolmantena, kerran jopa kakkosijalla.

norjalainen

Harmaanorjanhirkko viihtyy työmaallaan, hirveä paimentamassa ja haukkumassa sitkeästi tuntikausia. Usein haukku raikaa vielä yön pimeydessäkin.

Harmaa norjalainen soveltuu seurumetsästykseen hyvin rauhallisen ja säyseän luonteensa vuoksi. Se ei yleensä puolusta ammuttua hirveä hampaat irvessä, ja toimii muidenkin kuin oman isännän kanssa.

saavutti suosiota ripeästi ja vakiinnutti paikkansa metsästäjien keskuudessa. Suosio on suuri tänäkin päivänä vaikka muut hirvikoirarodut, eritoten serkku jämtlaninpystykorva on viime vuosina haalinut itselleen "markkinaosuutta" harmaalta.

Harmaita rekisteröidään Suomessa vuosittain noin 1500 pentua.

1970-luvulla tunnetuimpia kasvattajia olivat kennelit Kruunupään, Reppumiehen ja Lärvätsalon. Vuolasvirtapalkittu Lärvätsalon Veikko Hakkarainen kertoo kiinnostuneensa rodusta luettuaan sen ominaisuuksista myönteisiä kuvauksia.

– Kirjallisuudessa mainittiin, että harmaa on vähintään yhtä hyvä kuin täällä yleisimmin 1950–60-lukujen taitteessa käytetty karhukoiri. Tästä innostuneena kävin Ruotsissa 1960-luvun alussa tutustumassa näiden koirien hirvityöskentelyyn ja tilasin saman tien ensimmäisen pentuni, jonka sain vuonna 1966.

Jarmo Rantanen kertoo, että suomalaiset todella ihastuivat maahamme rantautuneeseen norjanharmaaseen. Suurin ero entiseen verrattuna oli se, että harmaa pyrki pysäyttämään hirven, kun taas monet aiemmin hirvimetsällä käytetyt koirat lähinnä ajoivat hirviä takaa. Takaa ajaminen vaikeutti huomattavasti ampumaetäisyydelle pääsyä ja hirvi karkoontui hyvinkin pitkien matkojen päähän metsästäjistä.

– Kun saatiin rotu, jonka hirven pysäyttämisen ja haukkuominaisuudet olivat erinomaiset, ja työkäytön lisäksi sillä oli miellyttävä luonne kotikoirana, toivotet-

tiin rotu tervetulleeksi levittämällä sille miltei punainen matto rajalle, Rantanen selvittää. – Kysynnän yhtäkkiseen kasvuun liittyi tietysti lieveilmiöitä. Kun pentukysyntä ylitti tarjonnan, löytyi valitettavasti myös niitä, jotka pyrkivät markkinoille rodun edun totaalisesti unohtaen.

Harmaanorjanhervikoirien levinneisyysalue noudattelee nykyään pitkälti hirvien vastaavaa. Yleisimmin harmaita voitavata pohjoisella havumetsävyöhykkeellä Suomessa, Ruotsissa ja Norjassa. Jonkin verran harmaita on myös Virossa ja muutamia Keski-Euroopassa. Yksittäisiä harmaita on viety myös Yhdysvaltoihin ja Kanadaan.

Suomalaisten metsästäjien koiranhankintatarpeet tyydytetään pääasiassa kotimaisella kasvatustyöllä, mutta joitakin tuontejakin tehdään vuosittain myös muista Pohjoismaista, erityisesti Norjasta.

TODELLINEN KAVERI

Harmaanorjanhervikoiri on luonteeltaan leppoisa ja lempeä. Ihanteellisimmillaan se lyöttäytyy uuden ihmisen kohdattessaan välittömästi kaveriksi, ei ujostele eikä epäröi. Toki tavataan varautuneita ja selvästi pidättyväisiäkin yksilöitä.

– Harmaa on mutkaton ja mukava koiri. Joskin ystävällisyyttä voisi ehkä sen verran säätää pienemmälle, ettei koiri lähtisi ihan kenen tahansa matkaan, jos sille auton ovea raottaa, naurahtaa käyttövalioksi koiransa kouluttanut Kauko Heiskanen.

Kiesksen kennelin Marko Niemelä arvostaa norjanharmaan luonnetta. – Se on rauhallinen ja vaatimaton koiri, joka ei pahasta pahastu eikä hyvästä ilahdu, mutta oikeassa paikassa se on luja ja luotettava kaveri, joka tekee työnsä tinnimättä.

Harmaanorjanhervikoiri on luonteeltaan leppoisa ja lempeä. Ihanteellisimmillaan se lyöttäytyy uuden ihmisen kohdattessaan välittömästi kaveriksi, ei ujostele eikä epäröi. Toki tavataan varautuneita ja selvästi pidättyväisiäkin yksilöitä.

Harmaanorjanhervikoira on neliömäinen, tiivis ja kompakti koira.

Kettujärven kennelin Jukka Lindholm toteaa koirien luonteen vastaavan hyvin rotumääritelmän kuvausta. – Norjanharmaa on hirveä haukkuvista rodusta helpoin.

Vuodesta 1978 hrvikoetumarina työskennelleelle Jarmo Rantaselle on kertynyt paljon kokemusta norjanharmaasta.

– Harmaa on perusluonteeltaan erittäin kiltti, ja siksi sitä arvostetaan metsästystä harrastavissa perheissä myös perhekoirana. Se on seurallinen ja sosiaalinen eikä ollenkaan dominoivaa johtajatyyppeä. Silti harmaa on metsällä rohkea ja valpas koira, joka suoriutuu vaikeissakin olosuhteissa suorastaan uskomattomista tehtävistä, Rantanen kiittelee.

Metsästyspystykorvat luokitellaan suuren yleisön mielissä tavallisesti haukkuherkiksi koiriksi, jotka tuottavat ääntä lähes tauotta.

– Tässä mielessä harmaanorjanhervikoira ei ole ihan tyypillinen pystykorva. Se ei hauku haukkumisen ilosta, vaan kykenee säätelämään äänenkäyttöään. Vapaalla kasvatuksella harmaasta toki saa halutessaan myös turhan räksyttäjän, Rantanen toteaa.

Usein ajatellaan että harmaata ei voi pitää vapaana. Käsitys on kuitenkin osittain väärä.

– Koska rotu on nopeaoppinen, koiran voi kouluttaa pysymään pihassa. Tiedän useita koiria, jotka oleilevat tontilla vapaana. Ransu-niminen harmaauros jopa katseli kotipihansa viereisellä pellolla ruokailevia hirviä eikä mennyt haukkumaan niitä ilman lupaa. Niin hyvä hallinta vaatii kuitenkin pitkällistä koulutusta. Pääsääntöisesti koirien riistavietti on sitä luokkaa, että pintapuolinen opettaminen valuu tuollaisissa tilanteissa kuin vesi sorsan selästä, Rantanen sanoo.

Vihaisuus ei ole toivottava ominaisuus norjanharmaalle, eikä aggressiivista tai arkaa koiraa tulisi käyttää jalostukseen. Vahtikoiraominaisuudet ovat siksi vaatimattomat. Jotkut koirat kuitenkin saattavat yllättää omistajansa ja osoittaa rodulle epätyypillistä vartiointikäyttäytymistä.

– Tällainen oli oma Max-koirani, joka oli säyseä koira eikä koskaan osallistunut koirien välisiin rähinöihin. Vieraita ihmisiä kohtaan Max oli hyvin ystävällinen. Silti sillä oli yksi erikoinen tapa. Jos kotiimme tuli vieraita silloin, kun emme itse olleet paikalla, Max päästi heidät sisään iloisesti häntänsä heiluttaen, mutta ulos ei ollut asiaa. Vasta kun kotiväki saapui paikalle, Max siirtyi pois oven edestä. Siihen saakka se istui ovelta ja osoitti selväsanaisesti, mikä reitti ei ollut käytettävissä, Rantanen kertoo.

Kennel Honkasen Pertti Kälkäjä näkee harmaan ystävällisessä luonteessa sekä hyviä että huonoja puolia.

– On upeaa, että koiran voi antaa jahiin kenen kanssa tahansa eikä se kieltäydy toiminnasta ilman omistajansa läsnäoloa. Kolikon toinen puoli taas on se, että jos koira kohtaa metsässä marjamiehiä tai muita metsästäjiä, se saattaa jäädä pitämään heille seuraa, Kälkäjä naurahtaa.

Harmaan ominaisuuksia on hyödynnetty myös tottelevaisuuskokeissa ja agilitykilpailuissa. Tokon erikoisvoittajaluokassa on erinomaisella menestyksellä kilpaillut narttu Pihakallion Vicky ohjaajanaan Marika Tanskanen. Pari on saavuttanut jo yhden ykköstuloksen. Koira on lisäksi suorittanut palveluskoirien käyttäytymiskokeen eli BH:n hyväksytysti, ja se on luonnetestattu pistein 176. Vicky on kilpaillut agilityn alimmassa luokassa kahdesti ja saavuttanut molemmilla keroilla nollatulokset, saanut hrvikokeissa

avoimen luokan ykköstuloksen ja menestynyt myös näyttelyissä sertifikaatin arvoisesti.

HYVÄ, PAREMPI, PARAS?

– Harmaanorjanhervikoira on käyttöominaisuuksiltaan ainutlaatuinen siksi, että se on ”vain” hrvikoira, Pertti Kälkäjä kiteyttää. – Sen ei tarvitse hallita sitä, tätä ja vähän tuota. Harmaa on puhtaasti hirven metsästykseen jalostettu rotu, kun useat muut ovat ns. monen viljan rotuja. Vain erikoistumisen kautta voidaan saavuttaa todellista laatua. Sen voi todeta yksinkertaisesti ihmispuoleltakin vertaamalla lajinsa huippu-urheilijan tuloksia kymmenottelijan vastaaviin saavutuksiin.

Jarmo Rantasen mukaan harmaanorjanhervikoirasta saa helposti hyvän metsästyskoiran:

– Vankat käyttöominaisuudet takaavat suuren todennäköisyyden löytää riistavietti pentu. Pitkän jalostustyön tuloksena harmaa syttyy jo nuorena riistalle, se on sitkeä ja sillä on erittäin tarkoituksenmukainen, maanitteleva haukku-tyyli.

Jukka Lindholm kertoo, että 1970- ja 1980-luvuilla harmaa oli hrvikoirana ylivoimainen. Myöhemmin jämtlanninpystykorvan ja karjalankarhukoiran käyttöominaisuudet ovat kehittyneet niin, että ne ovat nyt ominaisuuksiltaan jokseenkin tasavertaisia norjanharmaiden kanssa.

– Enää ei ole niin sanottua, että hirvenmetsästäjän olisi väistämättä hankittava norjanharmaa, yhtä hyvin metsästyskaveriksi voi valikoitua jämtti tai karhukoiria.

Itse asiassa harmaanorjanhervikoiran tulo hrvikoirien valtaroduksi Suomessa oli onnenpotku kansalliselle suurriistakoiralle karjalankarhukoiralle. Viimemainitun käyttöpainotteiselle jalostukselle harmaan ylivoima heitti ratkaisevan haasteen, jota ilman karhukoirajalostus olisi saattanut tyytyä vaatimattomampiin tavoitteisiin.

KOETULOKSIA TARINOIDEN SIJAIN

Koetoiminnan avulla koirien käyttöominaisuudet dokumentoidaan, ja tulokset myös ohjaavat harmaiden jalostustyötä. Kokeiden pääasiallisena tavoitteena on arvioida koirien taitoja hirvenhaukkuina. Kokeet käydään aina metsästyksenomaisissa tilanteissa.

– Norjanharmaiden vuosittainen päätapahatuma koepuolella on mestaruusottelu, joka järjestetään yleensä marraskuun lopussa, Rantanen kertoo. – Kun mestaruusotteluiden tuloksia tarkastelee pidemmältäkin ajalta, voi huomata, että koirien taso on korkea ja että hyviä koiria on varsin laaja rintama. Yksikään koira ei ole vuosikymmenten aikana noussut selkeästi toisten yläpuolelle.

Käyttöominaisuuksien jalostaminen on pitkäjänteistä ja vaativaa työtä. – Kun työtä tehdään ajatuksella, syntyy myös tuloa. Jalostusvalinnoilla on muun muassa saatu parannettua haukun kuuluvuutta ja laajennettua koirien hakuominaisuuksia, Jarmo Rantanen tietää.

– Jostain kumman syystä aikaisemmin >

Harmaa on valpas ja tarkkaavainen ilman
vahtikoiralle tyypillistä pidättyvääisyyttä.
Ilme on pehmeä ja ystävällinen.

ajateltiin, että jalostuksessa vain uroksen ominaisuuksilla on merkitystä. Nartulla ei sen sijaan ollut kovin suurta väliä. Vuosien varrella kasvattajat ovat kuitenkin havahtuneet huomaamaan, että puolet perimästä tulee emältä. Näin jalostuksessa on menty aimo harppaus eteenpäin. Narttu ei siis olekaan pelkkä kasvualusta, jolla uroksen geenit kloonautuvat sen poikiin ja tyttärinä kehkeytyy uusia kasvualustoja.

METSÄSTYSTAVAT MUUTTUNEET

Jotta voisi ymmärtää, millainen hyvä hirtvikoiri on, tulee tuntea ympäristö, jossa koira työskentelee. Ensisijaisesti on muistettava, että harmaa on pysäyttävä, paimentava ja haukkuva koira.

– Nykyään käytännön hirtvimetsällä metsästäjät asettautuvat ensin passiivikoille ja sitten koiramies päästää koiransa vapaaksi, Rantanen kertoo. – Koira koettaa paikantaa hirven tekemällä pistoilla etumaastoon. Kun koira löytää etsimänsä, se lähestyy hirveä maltillisesti. Hyvä hirtvikoiri ei pelota tai karkota hirveä. Osaava koira aloittaa haukkumisen niin taidokkaasti, ettei se anna hirtelle mitään syytä paeta. Kun hirvi vähitellen tottuu koiran läsnäoloon, koira aloittaa tasaisen ja tiheän haukkumisen, jolla kiinnittää hirven huomion itseensä. Haukun suojissa metsästäjät pystyvät lähestymään hirveä ja pääsevät ampumaetäisyydelle.

Hirvenmetsästys on kehittynyt huomattavasti aikojen saatossa.

– Todennäköisesti kaikki nykyajan harrastajat eivät tiedäkään, että isoisämme jahtasivat hirviä hiipimällä niiden lähelle äänettömästi kuin metsän eläimet. Menneinä aikoina metsästyretket olivat rankkoja. Ne saattoivat kestää useita päiviä ja metsästäjä eteni hiihtäen hirttien perässä. Kyllä taitaisi moni nykyajan metsästäjä hyiä sellaisella retkellä. Ei paljon naurattaisi, kun kännykästä loppuisi akku, tutkalaitteen patteri tyhjenisi ja hiihtäjän kunto vetelisi viimeisiään. Entisajan hiihtomiehien teknisin lisävaruste taisi olla lippusiima, jonka päissä miehet olivat passissa. Maaston tuntemus oli tuolloin ensisijaisen tärkeää, Rantanen selvittää.

Koirien avulla tapahtuva hirvenmetsästys on muuttunut melkoisesti.

– Aluksi koirat olivat nimenomaan ajavia, Rantanen sanoo. – Ne etsivät hirven ja käyttäytyivät sitä kohtaan niin ärhäkkäästi, että hirvi lähti pakoon ja ennemmin tai myöhemmin saattoi ajautua jonkun passiivisen tulilinjalle. Osa metsästäjistä piti tällaisesta metsästystavasta ja arvosti tulisia koiria. Ajavat koirat eivät suinkaan aina olleet rotupuhtaita, vaan usein esimerkiksi ajokoiran ja pystykorvan risteytyksiä.

Valtaosa hirvenmetsästäjistä piti kuitenkin parempana ja tuloksekkaampana rauhallista metsästystapaa ja koiria, joilla oli pysäyttävä paimenkoirainen hirttikäyttö. Pian tämä metsästystapa yleistyi ajometsästystä suosittumaksi tavaksi pyytää hirveä.

Harmaanorjahirvikoiran keskeinen ominaisuus hirtvikoirana on sen sitkeys.

Harmaanorjahirvikoiri on terve rotu, sillä jalostusvalintoja ohjaa metsästyskäyttö. Jos koira ei kestä työtä tai se on sairas, se jää pois jalostuksesta. Urokset astuvat hyvin ja emät hoitavat pentunsa moitteetta. Keskimäärin harmaiden pentuekoko on 5–7 pentua.

Hyvä koira seuraa ja haukkuu löytämäänsä hirveä tuntikausia, jopa yli yön. Matkaa saattaa taittua melkoisestikin. Kaikki harmaat eivät pidä isäntäänsä yhteyttä lainkaan hirven tavattuun. Tuskin tutkabisnes olisi kehittynyt kukoistavaksi ilman harmaiden myötävaikutusta. Ajokilometrejä pitkin metsäautoteitä saattaa myös kertyä melkoisesti.

PÄÄTÄ PIDEMPIÄ VAIKUTTAJIA

Muutama harmaanorjahirvikoiri on jättänyt merkittävän tassunjäljen rodun jalostukseen Suomessa. Näitä olivat mm. 1960–70-luvuilla suureen arvoon nousseet Matti Laihon Jack ja Lars Sundsvikin Pigge.

Marko Niemelälle rodun legendat ovat lähinnä kovia käyttöpuolen periyttäjiä.

– Harmaarodun kivijalka Suomessa on käyttö- ja muotovalio Pigge, joka esiintyy jokaisen suomalaisen harmaan taustoisena, usein moniakin kertoja. Muita kovia periyttäjäuroksia olivat esimerkiksi käyttövaliot Saku, Leilikallion Tuppu, Viklanmäen Jate ja Leilikallion Justus, Niemelä listaa.

– Jos niiden tasoisia uroksia olisi jatkuvasti käytettävissämme, ei meillä olisi minkäänlaista huolta syntyvien pentujen riistaverisyydestä. Mikään rotu ei tietystikään ole käyttöominaisuuksiltaan niin vakiintunut, että joka ikisestä pennusta tulisi takuuvarmasti raudanlujia metsästyskoira. Näin on laita norjanharmaidenkin kanssa. Jonkin verran syntyy riistavietttömiä pentuja, vaikka kasvattajat pyrkivätkin käyttämään jalostukseen varhaiskypsiä ja sitkeitä hirtivityöskentelijöitä.

Jo edellä mainittujen vaikuttajien lisäksi Jarmo Rantanen mainitsee aikansa huipuksi Kruunupään Jerin, Jehun, Gärdeorjapets Gärden, Sakun, Miskan ja Mitrin.

– Koska hyvien narttukoirien osuus jalostustyössä on tiedostettu ja arvostusta halutaan lisätä entisestäänkin, on alettu kilpailla myös Mestaritar-otteluissa. Göran Korkmanin omistama Pia on osoittautunut kilpasisariaan paremmaksi voitamalla tittelin kolmesti.

ULKOMUOTOA EI VIILATA

Harmaanorjahirvikoiri on rakenteellisesti toiminnalliselta tyypiltään peruspystykorva eli neliömäinen, ryhdikäs ja kulmauksiltaan suhteellisen avoin. Se on tiivisruokoinen ja jäntevä koira, jota kompaktia vaikutelmaa korostaa tiiviillä rullalla kannettu häntä.

– Norjanharmaiden yleisimpiä ulkomuodollisia virheitä ovat tänä päivänä pitkäruokisuus ja avoin, kiertymätön häntä, selvittää Jarmo Rantanen.

Harmaanorjahirvikoiri on nimensä mukaisesti väritykseltään harmaa, rodulle tyypillisin sävyvaihteluin. Pertti Kälkäjän mukaan vaaleamman harmaat ovat olleet muodissa viime vuosina ja tumman harmaat joutuneet vähemmistöön.

– Harvoin syntyy varsinaisesti värivirheellisiä eli sellaisia, joilla on valkoisia laikkuja tai kovin nokinen tai liian musta karva.

Rodunharrastajien ja -kasvattajien parissa ollaan yhtä mieltä siitä, että harmaata ei tulisi jalostaa ulkomuotoa viilaten vaan käyttöominaisuuksia vankasti vaalien. Koira, joka haluaa haukkua hirveä ja selviytyä tehtävästä erinomaisesti, on riittävän terverakenteinen ja tarkoituksenmukainen valikoituakseen jalostuskäyttöön.

– Harmaa on puhtaasti käyttökoira, jopa miltei ”työkone”, jonka ulkomuodon korostaminen ei ole viisasta, toteaa Marko Niemelä.

Arvostuksen painopiste näkyy selvästi myös KoiraNetin tiedoissa. Harvassa rodussa käyttövalioiden määrä on muotovalioihin verrattuna yli nelinkertainen. Muotovalion arvoja on harmaille myönnetty viime vuoden marraskuun loppuun mennessä 733 kappaletta, käyttövalion arvon saavuttaneita koiria oli 3001.

TERVEYSONGELMIA VÄHÄN

Harmaanorjahirvikoiri on terve rotu, sillä jalostusvalintoja ohjaa metsästyskäyttö. Jos koira ei kestä työtä tai se on sairas, se jää pois jalostuksesta. Urokset astuvat hyvin ja emät hoitavat pentunsa moitteetta. Keskimäärin harmaiden pentuekoko on 5–7 pentua.

Norjanharmaiden perinnöllisten vikojen ja sairauksien vastustamisohjelma on melko väljä, sillä lonkkien tutkimus vaaditaan jalostuskoirilta vasta toista pentuetta rekisteröitäessä. Useimmat kasvattajat kuitenkin tarkastuttavat jalostuskoiransa jo ennen ensimmäistä pentuetta. Tutkituista koirista lonkkaniveliltään viallisia on noin 15,7 %.

Kyynärnivelet on kuvattu kaikkiaan vain 39 yksilöltä, ja vain yksi poikkeavuus on löytynyt. Polvien osalta tilanne on kyynärnivelen kaltainen: 42 tutkitusta yksilöstä vain yhdellä on ollut muutoksia. Silmätarkastettuja norjanharmaita on 453 >

Hyvä hirvikoira tulee hirven kanssa juttuun niin hyvin, ettei hirvellä ole mitään syytä paeta. Kun isäntä pyrkii ampumaetäisyydelle, koira kiihdyttää haukkua eikä hirvi huomaa ihmisen tuloa.

kappaletta, joista sairausluokituksia on yhdellätoista: yksi HC, yksi GRD, neljä PHTVL/PHPV:tä ja viisi PRA:ta.

Pertti Kälkjä kertoo rasvapattien olevan kohtuullisen yleisiä harmailla. Jalostuksella ongelma on kuitenkin saatu nykyisin vähenemään.

HARMAAN ARKEA JA METSÄSTYKSEN RIEMUA

Pertti Kälkjä kertoo metsästysreissustaan 10-vuotiaan Joni-poikansa ja metsästysporukan kanssa:

Pakkasaamu on kuulas. "Haukku kuuluu tänään kaus", sanoo Joni takanani.

Kymmenvuotiaan innolla hän on ponkaissut varhain ylös ja puhelee nyt rauhoittavasti koirille, jotka kärsimättöminä odottavat irtipääsyä metsälle. Yhtä innokkaana mekin olemme aloittamassa jokaysyistä jahtiamme.

Norjanharmaahirvikoiranarttu Milla päästetään vapaaksi ja me Joni-pojan kanssa asettaudumme perinteiselle passipaikalle. Milla alkaa haukkua ja mielesäni läikähtää mukavasti.

Puhelimeni alkaa väristä rintataskusta ja metsästyskaveri Kimmo soittaa kertoakseen, että Millan haukussa on nyt emä ja vasa. Mukana oli kuulemma aluksi myös iso uroshirvi, joka kuitenkin karkosi. Kehotan Kimmoa odottamaan jonkin aikaa ja lähtemään sitten haukulle. Me jäämme Jonin kanssa passiin suon vierelle. Jännitys tiivistyy. Millan rauhallinen haukku kertoo, että hirvet pysyvät hyvin paikallaan.

Jokohan Kimmo on lähellä haukkua? Millaisessa paikassa hirvi on? Monet kysymykset risteilevät mielessäni. Toinen norjanharmaa, Ana-niminen uros, on vielä kytkettynä. Mietimme, pitäisikö odottaa vielä hetki ennen kuin päästäisimme sen karkottuneen hirviuuroon jäljille, ettei se vain sekoittasi Millan haukkua. Päätäm-

me odottaa kunnes Kimmo ennättää haukulle.

Samassa ilmaa halkoo terävä kiväärin laukaus ja Millan haukku loppuu kuin seinään. Kuuntelemme vaiti, kunnes Kimmo soittaa puhelimeeni. Hän tiedottaa, että vasa on nurin. Pentti hakee peräkärryn ja ahkion. Minä lupaan opastaa Joukon ja Anan sarvipään jäljille ja tulla sitten avuksi vasaa suolistamaan.

Ana kiskoo hihnassa niin, että sen hengitys pihisee. Suuret sorkan jäljet kertovat hirven kääntyneen suon reunasta takaisin. "Kaadolla tavataan", Jouko hihkaisee koiralle ja päästää sen säntäämään eteenpäin vesi tassuista roiskuen.

Toisaalla Kimmon ampuma vasa maa elottomana syvässä metsäojassa. Yritämme kiskoa sen ojan penkalle, mutta emme onnistu. Onneksi repussani on vetoköysi. Kiinnitämme sen läheisen petäjän ympärille ja saamme vasan ylös. Aloitamme Jonin kanssa suolistamisen. Kimmo kytkee Millan ja virittelee varovasti kaatotulia. Juttelemme hiljaa ja odotamme Anan hirvihaukkua. Sitten rävähtää haukku valloilleen vain vajaan puolen kilometrin päässä. Jähmetymme paikallemme ja hamuamme kiväärit käsiimme. Sovimme, että jos se on se karkkoontunut uros, niin ammutaan, mutta emä säästetään. Muutaman minuutin jälkeen haukku loppuu yhtä nopeasti kuin alkoikin.

Terästämme aistejamme. Risahtiko etummaastossa? Vai oliko se pelkkää kuviteltua? Kimmo tarkkailee metsäoijan vartta. Samassa hän nostaa aseensa poskelleen ja tähtää. Kimmo tekee sormillaan sarvia kuvaavan merkin otsalleen. Nyökkään ymmärtäneeni.

Korpi rävähtää koiran haukusta, nyt vain vajaan sadan metrin päässä. Mutta mitä ihmettä? Sehän on Millan haukku! Samassa Ana yhtyy haukkuun ja nyt on korpi ääntä täynnä.

Vilkaisen sivulleni ja huomaan pelkän katkenneen talutushihnan siinä minä Kimmo kiinnitti Millan kaadon jälkeen. Anan haukun kuullessaan se puri hihnansa poikki koska halusi takaisin työhön. Haukku lähenei, hirvi selvästi siirtyi hiljalleen meitä kohti.

Pidätelin hengitystä. Onneksi olimme tuulen alla, joten hirvi ei saanut meistä hajua. Koirat tulivat näkyviin ja siinä samassa häilähtää puiden välissä komea hirven kylki. Hirvi astelee hiljakseen ja pysähtyy välillä toviksi. Se tarpoo suoraan Kimmoa kohti. Sydän pamppaillen seuraamme kun Kimmon ase nousee hiljaa poskelle. Vielä muutama askel ja hirvi on linjalla. Pitkät piinaavat minuutit mاتهlevat. Askel, toinenkin... Nyt pitäisi laukaista, välähtää mielessäni ja ajatuksen katkaisee kiväärin kipakka ääni. Komea sarvipää ottaa muutaman holtittoman laukka-askelen kun kaiku toistaa kaato-laukausta.

Tanner tömähtää ja ilmassa lentävät sammaleet hirven viime potkuista. Kiihdimme kaadolle varmistamaan etteivät koirat riitaannu keskenään. Komeiden kaatotulien lämmössä onnittelemme Kimmoa upeasta kaadosta ja kehumme koiria. Nokipannu kiertää ja kuksat täyttyvät höyryävästä kahvista. Tunnelma on täydellinen.

Tapahtumia kerrataan ja yhdessä ihmetellään, kuinka onnekaasti uroshirvi kulki suoraan sylimme. Ehkä nuotion haju ja sopiva tuulen suunta sai aikaan sen, ettei se tiennyt sijaintiamme, esitän arvioni tapahtumista. "Tuuli oli sopivasti lännellä", vahvisti poikani. Hymyilen itseseni. Joni oli aamulla malttamattomana hereillä, innokas nuori hirvimies. Pala nousee kurkuuni. Pyyhkäisen kämmenselällä salaa silmäkulmaani. Taitaa olla isänsä poika, ajattelen. •